

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2025 r. w Warszawie
zażalenia G.S.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie

z 2 sierpnia 2024 r., II Ca 1173/23,

w sprawie z wniosku F.J.

z udziałem G.S.

o zasiedzenie,

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 sierpnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Szczecinie z 28 czerwca 2023 r. i przekazał do ponownego rozpoznania sprawę z wniosku F.J. z udziałem G.S. o zasiedzenie.

Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy, wskazał że Sąd pierwszej instancji błędnie uznał wniosek o zasiedzenie za niedopuszczalny nie dokonał jego merytorycznej oceny przez pryzmat właściwych przepisów prawa materialnego (art. 172 k.c., art. 336 k.c. art. 339 k.c.), w tym w szczególności nie zbadał istnienia przesłanek zasiedzenia, nie zbadał kiedy rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia, jak też nie ocenił dobrej i złej wiary zasiadającego, czy wreszcie nie przeprowadził dowodu z opinii biegłego geodety, niezbędnego do

wydzielenia ewentualnie nabytej w drodze zasiedzenia części przedmiotowej działki. Uchybienia Sądu Rejonowego z uwagi na ich charakter i skutki były na tyle poważne, że uzupełnienie postępowania przez sąd drugiej instancji i oraz czynienie po raz pierwszy ustaleń faktycznych, na podstawie których konieczne jest dokonanie oceny prawnej wniosku godziłoby w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego, zagwarantowaną w art. 176 ust. 1 Konstytucji. W związku z powyższym Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Rejonowy zaniechał rozpoznania istoty przedmiotowej sprawy, co uzasadniało zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł uczestnik.

Wskazał na naruszenie art. 47 § 1 k.c. w zw. z art. 191 k.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że nie można wykluczyć uwzględnienia rozpoznawanego w sprawie wniosku o zasiedzenie części nieruchomości gruntowej zabudowanej, w granicach punktów geodezyjnych wydzielonych przez geodetę pomijając fakt, że wyznaczone przez geodetę granice są tożsame z częścią bryły posadowionego na tej nieruchomości budynku a w konsekwencji uznanie wniosku spowodowałoby nabycie przez wnioskodawcę również fragmentu części składowej innej nieruchomości co jest niedopuszczalne. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Wnioskodawca w odpowiedzi na powyższe zażalenie wniósł o jego oddalenie w całości i orzeczenie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawowe podstawy wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego zostały enumeratywnie określone w art. 386 § 4 k.p.c. (*in casu* w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) Zgodnie z jego brzmieniem sąd może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, a także gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji służy weryfikacji, czy zapadło ono na jednej z przewidzianych prawem przesłanek, a zatem czy określona przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy faktycznie wystąpiła ona w sprawie. Dokonywana przez Sąd Najwyższy kontrola nie ma na celu rozstrzygania o kwestiach materialnoprawnych będących podstawą rozstrzygnięcia. Sąd Najwyższy nie ocenia zatem, czy stanowisko sądu drugiej instancji jest zasadne merytorycznie, ale czy przy założeniu jego trafności, sąd drugiej instancji był uprawniony do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Należy podkreślić, że w modelu apelacji pełnej Sąd Najwyższy dokonując kontroli orzeczenia kasatoryjnego odnosi się wyłącznie do kwestii możliwości zastosowania w zaistniałym stanie faktycznym dyspozycji art. 386 § 4 k.p.c. Czynienie przez Sąd Najwyższy szerszych rozważań na tym etapie postępowania prowadziłoby do powstania swego rodzaju trzeciej instancji sądowej, nieprzewidzianej w polskim porządku prawnym.

Jak zaznaczono powyżej, rolą Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji, nie jest ocena merytorycznej poprawności kwestii, które legły u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia. Za wykraczające poza zakres postępowania zainicjowanego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. należy uznać rozważania poczynione przez skarżącego dotyczące naruszenia art. 47 § 1 k.c. w zw. z art. 191 k.c. Skarżący wadliwe bowiem zakłada, że Sąd Najwyższy dokonując kontroli orzeczenia kasatoryjnego jest zobowiązany do weryfikacji merytorycznej poprawności poglądów prezentowanych przez Sąd Okręgowy dotyczących zastosowania powołanych przepisów. Zażalenie nie zawiera natomiast zarzutów i argumentacji odnoszącej się do ustawowych podstaw wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, które zostały określone w art. 386 § 4 k.p.c.

Niezależnie od powyższej uwagi, zażalenie wniesione przez uczestnika nie zasługuje na uwzględnienie również z uwagi na to, że Sąd drugiej instancji poprawnie zastosował art. 386 § 4 k.p.c.

Powszechnie przyjmuje się w judykaturze, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, iż istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie lub uniemożliwiająca badanie podniesionego zarzutu (zob. wyrok SN z 26 kwietnia 2018 r., I CSK 408/17, postanowienie SN z 19 listopada 2024 r., III CZ 201/24).

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że Sąd pierwszej instancji błędnie uznając wniosek wnioskodawcy za niedopuszczalny nie dokonał jego merytorycznej oceny przez pryzmat właściwych przepisów prawa materialnego, przez co zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, co uzasadniało zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W niniejszej sprawie wniosek o zasiedzenie dotyczył własności nieruchomości gruntowej w granicach wyznaczonych punktami geodezyjnymi, a nie jak podał Sąd pierwszej instancji zasiedzenia lokalu mieszkalnego znajdującego się w budynku. Trafnie podał Sąd Okręgowy, że żądanie zasiedzenia części gruntu w wyznaczonych granicach geodezyjnych nie jest tożsame z żądaniem zasiedzenia części nieruchomości odpowiadającej części budynku, dotyczy bowiem innego, pod względem prawnym, przedmiotu postępowania. Sąd pierwszej instancji rozpoznając wniosek o zasiedzenie oparł rozstrzygnięcie na niedopuszczalności stwierdzenia zasiedzenia części składowej nieruchomości, która nie stanowi odrębnego od gruntu przedmiotu własności. W konsekwencji Sąd Rejonowy w ogóle nie rozważył, czy w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy zachodziły podstawy do przyjęcia samoistnego posiadania wnioskodawcy i jego poprzednika prawnego, przez czas wymagany ustawą, tak wydzielonej części nieruchomości zabudowanej. Tymczasem właśnie zbadanie możliwości wydzielenia określonej części nieruchomości zabudowanej, stanowiącej przedmiot posiadania wnioskodawcy oraz zbadanie przesłanek zasiedzenia prawa własności w tak utworzonej nieruchomości jest przedmiotem sprawy o zasiedzenie. Sąd pierwszej

instancji nie odniósł się więc do istoty sprawy i nie zbadał materialnej podstawy żądania.

Sąd Okręgowy trafnie wskazał na powyższe uchybienia i zidentyfikował je jako niepolegające naprawie na etapie postępowania apelacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego należało pozostawić w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie na podstawie art. 108 § 2 k.p.c., stosowanego na zasadzie analogii w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.

(R.N.)

[a.ł]